

Hazine alacağı olarak muhtelif hesaplara kaydolunan paralardan bazılarının tasfiye ve terkinine dair 1/695 numaralı kanun lâiyhası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.
Başvekâlet
Muamelât müdürlüğü
Sayı: 6/1515

16 - V - 1933

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1929 mali senesi sonuna kadar Hazine alacağı olarak muhtelif hesaplara kaydolunan paralardan bazılarının tasfiye ve terkinine dair hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 15 - V - 1933 toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe

Millî Hükümet bütçelerine ait hizmetler için yapılmış tediyaatın tasfiye ve mahsubuna dair olan 2102 numaralı kanun Yüksek Meclisçe tetkiki sırasında; Devlet namına ifa edildiği tevsik edilecek hizmet bedellerinden olup muhasipler için ilişik sayılan paralardan kendilerinin tebrilerinin adilâne bir hareket olacağından bahsile eşhas zimemi ve sair hesaplarda daha umumî bir tasfiye yapılması noktasına temas edilmişti. Filhakika eşhas zimemi ve sarfiyatı muvakkate hesaplarda Hazine alacağı olarak mukayyet bulunan ve ehemmiyetli bir miktara balığ olan paralardan kısmı küllisini; Devlet namına ifa edilen bir hizmet karşılığı olarak sarfedildiği halde evrakı müsbitenin, fevkalâde ahval ve muhik esbap dolayısıyla mevzuatımıza tamamen uygun bir şekilde tanzim edilememesinden veya bu gibi sebep ve zaruretler karşısında Divanı muhasebat veya salâhiyetli heyetlere ibraz olunamamasından dolayı muhasip veya sarifleri namına zimmet kaydedilen paralar teşkil etmektedir. Evvelki senelerde Divanı muhasebat murakabe teşkilâtının noksanlığı ve 1340 senesinden evvelki zamana ait hesapların tetkikine memur edilen heyetlerin 1340 senesinden sonra teşkil edilebilmesi ve bu sebepler dolayısıyla bir seneye ait hesabın aradan bir çok seneler geçtikten ve pek çok muhasipler değiştikten ve hatta bir kısım muhasebecilikler lâğvedildikten sonra tetkik edilebilmiş olması, fasıl ve madde hatasından ve havalâde harici sarfiyattan mütevellit paraların tahsisat dahiline alınmasının ve noksan tahakkuk ve tediye evrakının ikmal ve bazı evrakın ibrazını imkânsız bırakmış ve bunlar binnetice muhasiplere borç sayılmıştır. Buna umumî ve istiklâl harplerindeki fevkalâde vaziyetler ve muhasiplerin bu ahval karşısında mevzuatımıza tamamen uygun bir hale getirilmeyen evrak üzerinde tediyaat yapmak mecburiyetinde kalmaları ve haleflerin seleflere ait evrakı müsbiteli muhafaza ve salâhiyetli heyetlere ibrazındaki kayıtsızlıkları de müessir olmuştur. Haddi zatında hakikî bir Hazine alacağı mahiyetinde olmayan bu kabil borçların borçlulardan tahsili hususunda yapılan muhabere ve geçen muamelelerle sarfedilen mesai nisbetinde tahsil edilebilen kısım az miktarda olmakla beraber Devlet namına yapılan hizmet karşılığı ola-

rak istihkak kazanılmış paralar sahiplerine tamamen verilmiş ve Devlet borcu şu suretle ödenmiş ve ortada halkın ve Devletin zararını mucip bir hal mevcut bulunmamış olduğu halde munhasıran yukarıda arzolunan esbap dolayısıyla zimmet addedilen paraların bundan mütevellit tediye yapılanlardan tahsiline teşebbüs edilmesi ve bilhassa, harp, işgal, isyan, tuğyan ve yangın ve emsali sebeplerle ziyaa uğrayan evrakı müsbitenin Divanı Muhasebata veya salâhiyetli makam ve heyetlere ibraz edilememesi zarureti karşısında muhteviyatının muhasiplere borç sayılması neticesinde bunların veya yetimlerinin maaşlarına müracaatla tevkifat icrası gibi vaziyetler ihdas etmektedir. Aslan zimmetlerine para geçirmeyen bu memurların ve ailelerinin mazharı adalet olmaları Cümhuriyet prensiplerine uygun görülmektedir. Bu itibarla gerek Divanı Muhasebatın ve gerek salâhiyetli makam ve heyetlerin muhasip veya sarifleri namına çıkardığı borçların, Devlet namına yapılan işler mukabili verilmiş bir para olduğu tahakkuk ettiği ve Devlet borcunun ödenmiş olduğuna kanaat verici evrak ibraz edildiği takdirde, keyfiyet malî müşavere encümenince de tetkik edilerek verilecek karara müsteniden vekâletçe kayıtlarının terkinini cihetine gitmek ve şu suretle sunu taksiri olmayan muhasip veya sarifleri borçtan kurtarmak maksadile rapten takdim kılınan kanun lâyihası hazırlanmış ve bundan başka sakıt hükümet zamanında her hangi bir suretle tesviye edilip te 459 numaralı mahsubu umumî kanunu ve müzeyyelâtile tayin olunan müddet zarfında mahsubu yapılamamış olan ve eldeki mevzuata göre halen mahsubuna imkân bulunmayan muhtelif hesaplarda kayıtlı paraların da aradan uzun bir zaman geçmiş olması hasebile indelhace hizmetin ifa edildiğine kanaat verici evrakı müsbite kâfi addedilmek suretile mahsuplarının icrası ve seneden seneye devredegelmekte olan bakayanın tasfiyesi zarurî olacağı düşünölmüş ve bu cihet te lâyhada ayrı bir madde halinde gösterilmiştir.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Karar No. 45

Esas No. 1/695

28 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

1929 mali senesi sonuna kadar Hazine alacağı olarak muhtelif hesaplara kaydolunan paralardan bazılarının tasfiye ve terkinine dair olup Yüksek Başvekâletin 16 - V - 1933 tarih ve 6/1515 sayılı tezkeresile gönderilen kanun lâyihası encümenimi havale buyurulmakla tetkik ve müzakere edildi.

Bu lâyiha başlıca iki esası ihtiva etmektedir:

Birincisi; Devlet namına yapılmış hizmetler için tediye edilipte her hangi bir şekil noksanı, fasıl ve madde hatası, havale harici olması veya fevkalâde ahval dolayısıyla vesaikinin ziyaa uğraması sebeplerile muhasipler veya alâkadarları namına salâhiyetli heyetler veya Divanı Muhasebatça veya idareten zimmet kaydedilmiş paraların terkin ve tasfiyesi suretile bu kısım memurların adalete mazhar edilmeleri,

İkincisi: Sakıt hükümet zamanında tediye edilipte bütçeye mahsubu yapılamayan bu hizmetler için tediye edildiği sabit olacak paraların mahsubu suretile bu hesapların kapatılmasıdır.

Bu devrede memleketin geçirdiği fevkalâde vaziyet ve malî sahada yapılan yenilikler göz önüne alındığı takdirde bu yolda esaslı bir tasfiyenin yapılması, hem Devlet kayıtlarının selâmeti ve hem de muhasiplik gibi çok ağır vazife ifa edenlerin şahsî hiç bir menfaatleri olmadığı ve Devlet namına ifa edilmiş hizmetlerin bedelleri olarak sarfedildiği tevsik edilen paraların bunlardan veya vefat edenlerin yetim ve dullarına verilen ufak maaşlardan ödettirilmesi gibi ağır cezalara maruz bırakılmaması Cümhuriyetin takip ettiği ıslahat ve adalet prensiplerine uygun görülerek lâyiha encümenimizce aynen kabul edilmiş ve havalesi mucibince Bütçe encümenine verilmek üzere

Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Mal. E. Reisi	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza
Burdur	Bayazıt	Isparta	Manisa	Diyarbakir	İzmir
M. Şeref	İhsan	Kemal Turan	Tahir	Zülfü	Kâmil

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 181
Esas No. 1/695

30 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

1929 mali senesi sonuna kadar Hazine alacağı olarak muhtelif hesaplara kaydolunan paralardan bazılarının tasfiye ve terkinine dair olup Maliye encümeni mazbatasile birlikte encümenimize tevdi kılınan kanun lâiyhası Maliye vekili Bey hazır olduğu halde encümenimizce de tetkik ve mütalea olundu:

Muhasibi mesuller ile mutemetler ve bu işlerle alakalı olanlar, şahsan zimmetlerine para geçirmedikleri halde muhasebei umumiye kanununa göre vermek mecburiyetinde buldukları avansların ve muvakkat sarfiyatın ve sair işlerin muhtelif hâdiseler ve zaruretler dolayısıyla zamanında evrakı sarfiyesini alamadıklarından şahsan zimmettar addedilerek kendilerinin ve eytam ve eramilinin tazyik edilmeleri adalet mefhumile kabili telif olamayacağından işlerin icaplarına göre mahsup muameleleri yapılarak kayıtlarının kapatılmasını muvafık gören encümenimiz de Hükümetin ve Maliye encümeninin noktai nazarlarına iştirak ederek lâiyhayı birinci ve ikinci maddelerde yapılan bazı kelime tashihile kabul etmiştir.

Vergi ve resimlere ait kanunların bir kısmında tahakkuklarından itibaren müruru zaman müddetleri yazılı olduğu halde diğerlerinde böyle bir kayıt bulunmadığından sabık Osmanlı idaresi zamanına ait vergi bakayalarından halen tahsilât olmadığı gibi kayıtlarının kapanmaması yüzünden bir kısmının da tediye edilmiş olması çok muhtemel bulunmasından ve üzerinden en az on beş senelik bir zaman geçmiş olması da dikkatle nazara alınacak hususlardan görülmekle 23 nisan 1336 tarihinden evvelki zamana ait vergi ve resimlerden bakaya görülen paralar bilâ lüzum defterleri doldurmakta ve memurları meşgul etmekte olduğundan kayıtları kapatılmak üzere affedilmesini teminen Maliye vekili Beyin de muvafakatile lâiyhaya bir madde ilâve olunmuştur.

Akitlerden gelen Hazine alacakları umumî hükümlere tâbi olacağından şimdilik bu maddeden hariç bırakılmıştır. Bu tarihten sonraki bakayalar ile mülga vergiler bakayası ve bilhassa aşar faizleri için de bir karara gitmek lüzumlu addolunmakta ise de bunlar hakkında Maliye vekâletince tetkikat yapılarak icabına göre önümüzdeki içtimada teklif olunmak üzere bir lâiyha hazırlanması daha muvafık görülmüştür.

Yüksek Heyetin tasvibine arz olunur.

Reis							
Gümüşane	Aksaray	Çorum	Edirne	Elâziz	Erzurum	İstanbul	Isparta
H. Pehmi	A. Süreyya	Mustafa	Faik	H. Tahsin	Asım	Sadettin	Mükerrem
Kayseri	Kırklareli	Kırklareli	Manisa	Niğde	Sivas	Yozgat	
A. Hilmi	M. Nahat	Şevket	M. Turgut	Faik	M. Remzi	S. Sırrı	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1929 senesi sonuna kadar Hazine alacağı olarak muhtelif hesaplara kaydolunan paralardan bazılarının tasfiye ve terkinine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1929 malî senesi sonuna kadar gerek millî Hükûmet ve gerek sakıt Hükûmet bütçelerinden katî sarfiyat şeklinde istihkak sahiplerine tediye edildiği:

A - Havale harici olmasından, fasıl ve madde hatasından veya hizmetin taallûk ettiği daire bütçesinden gayri bir idare bütçesinden tediye edilmesinden dolayı Divanı muhasebatın veya salâhiyetli heyet ve makamların hüküm, karar ve emirlerine müsteniden muhasip veya sarifleri namlarına zimmete alınan,

B - Evrakı müsbitesi noksan veya zayi olmasından dolayı «A» fıkrasında yazılı makamlarca muhasip veya sarifleri namlarına zimmete alınması kararlaştırılan ve istihkak sahiplerinin ölmesi veya ikamet ettikleri yerlerin bilinmemesi gibi zaruretler dolayısıyla noksanın ikmal veya nüshai saniye tedariki suretile mahsubuna veya Divanı muhasebata ibrazına imkân olmasından muhtelif hesaplarda borç olarak mukayyet bulunan,

C - Harp, işgal, isyan, tuğyan, yangın ve emsali sebeplerle kayıtları zayi olup müfredatı tesbit edilemeyen veya edilipte bu sebepler yüzünden sarf evrakı ibraz olunamadığı için mahsubu veya Divanı muhasebatça zimmet hükmünün refi kabil olmayan,

Ç - 1929 malî senesi sonuna kadar gerek millî Hükûmet ve gerek sakıt Hükûmet bütçelerinden avans suretile verilip evrakı müsbitesinin gönderildiği tevsik edildiği halde, resmî dairelerde ziyaa uğradığı için mahsupları yapılamayarak parayı alanlar namlarına muhtelif hesaplarda borç kaydolunan,

D - Hazine alacağı olarak muhtelif hesaplarda rakamen kayıtlı olup (C) fıkrasındaki sebepler dolayısıyla müfredat kayıtlarının senedat ve evrakın zayi olması ve borçlu kimselerin tayin edilememesi yüzünden takip, tahsil ve mahsubu mümkün olmayan,

E - Nakten veya seneden Hazine ve şubatına irsalât kaydedilip te ait oldukları mahallerden mukabil makbuz alınamamasından dolayı Divanı muhasebat veya salâhiyetli heyet ve makamların

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

MADDE 1 —

A - Aynen kabul edilmiştir.

B - Evrakı müsbitesi noksan veya zayi olmasından dolayı A fıkrasında yazılı makamlarca muhasip veya sarifleri namlarına zimmete alınması kararlaştırılan ve istihkak sahiplerinin ölmesi veya ikamet ettikleri yerlerin değiştirilmesi gibi zaruretler dolayısıyla noksanın ikmal veya nüshai saniye tedariki suretile mahsubuna veya Divanı muhasebata ibrazına imkân olmasından muhtelif hesaplarda borç olarak mukayyet bulunan,

C - Aynen kabul edilmiştir.

Ç - Aynen kabul edilmiştir.

D - Aynen kabul edilmiştir.

E - Aynen kabul edilmiştir.

hüküm, karar ve emirlerine müsteniden muhasip veya alâkadarları namlarına zimmet kaydedilmiş bulunan,

F - Makbul veya fevkalâde sebepler dolayısıyla takibat yapılamaması yüzünden müruru zamana uğrayan ve bu sebeple muhasiplerce tazmini Divanı muhasebatça hüküm altına alınan veya muhtelif hesaplara salâhiyetli makamlarca zimmet kaydettirilen,

Paraların Devlet namına yapılan hizmetlerden mütevellit ve Devlet borçlarının ödenmiş olduğuna ve yukarıdaki sebepler dolayısıyla takip, tahsil ve mahsubuna imkân olmadığına kanaat veren evrak gösterilmek şartile ve malî müşavere encümeni kararile terkikine Maliye vekilliği salâhiyettardır.

MADDE 2 — Sakıt hükümet zamanında her hangi bir suretle tesviye edilipte birinci maddenin şümülü haricinde kalan ve 459 sayılı mahsubu umumî kanunu ve müzeyyelleri ile tayin olunan mahsup müddeti içinde mahsubu yapılamamış ve muhtelif hesaplara alınmış olan paralar, indelhace hizmetin yapılmış olduğuna kanaat verici evrakı müsbite kâfi addedilmek suretile Maliye bütçesinde açılacak rakamsız bir fasıldan mahsup olunur.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meridir.

MADDE 4 — Bu kanunun ahkâmını icraya Maliye vekili memurdur.

15 - V - 1933

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâî</i>	<i>Ş. Kaya</i>
Ha. V. V.	Mal. V.		Mf. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>M. Abdülhalik</i>		<i>Dr. Reşit Galip</i>
Na. V.	İk. V.		S. İ. M. V.
<i>Hilmi</i>			<i>Dr. Refik</i>
G. İ. V.	Zr. V.		
<i>Ali Rana</i>	<i>Muhlis</i>		

F - Makbul veya fevkalâde sebepler dolayısıyla takibat yapılamaması yüzünden müruru zamana uğrayan ve bu sebeple muhasiplerce tazmini Divanı muhasebatça hüküm altına alınan veya muhtelif hesaplara salâhiyetli makamlarca zimmet kaydettirilen,

Paraların Devlet namına yapılan hizmetlerden mütevellit ve Devlet borçlarının ödenmiş olduğuna ve yukarıdaki sebepler dolayısıyla takip, tahsil ve mahsubuna imkân olmadığına kanaat veren evrak gösterilmek şartile ve malî müşavere encümeni kararile Maliye vekilliğince terkin edilecektir.

MADDE 2 — Sakıt Hükümet zamanında her hangi bir suretle tesviye edilipte birinci maddenin şümülü haricinde kalan ve 459 sayılı mahsubu umumî kanunu ve müzeyyelleri ile tayin olunan mahsup müddeti içinde mahsubu yapılamamış ve muhtelif hesaplara alınmış olan paralar, hizmetin yapılmış olduğuna kanaat verici evrakı müsbite kâfi addedilmek suretile Maliye bütçesinde lâhika olarak açılacak nâzım fasıldan mahsup olunur.

MADDE 3 — 23 nisan 1336 tarihine kadar vergi ve resimlerden tahakkuk edipte tahsil edilemeyen bakaya para, cezalarile beraber, affedilerek kayıtları terkin edilmiştir.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden müteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye vekili memurdur.